

Posejnele, 11. 11. 2024 r.

dr hab. Urszula Szyryńska
Dziedzina Sztuki
Dyscyplina Sztuki Muzyczne
Miejsce pracy: Uniwersytet Warmińsko Mazurski w Olsztynie
Adres do korespondencji: Posejnele 24, 16-506 GIBY
mail: piano@urszulaszyrynska.eu

Recenzja w przewodzie doktorskim mgra Dominika Wizjana

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Sztuki w Szczecinie, zlecenie podjęto na podstawie pisma Przewodniczącej Rady Dyscypliny Sztuki Muzyczne Akademii Sztuki w Szczecinie dr hab. Barbary Halec prof. AS z dnia 30. 09. 2024 roku, dotyczącego decyzji Rady Dyscypliny Sztuki Muzyczne Akademii Sztuki w Szczecinie w sprawie powierzenia mojej osobie funkcji recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Dominika Wizjana. Przewód doktorski prowadzony jest zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. poz. 1668, art. 190 pkt. 2,3.

Ocena pracy doktorskiej

Rozprawa doktorska mgra Dominika Wizjana pt.: "Urzeczywistnienie idei współtworzenia interpretacji w duecie fortepianowym na przykładzie Fantaisie - Tableaux op. 5 oraz Suity op. 17 Sergiusza Rachmaninowa", składa się z dzieła artystycznego w postaci nagrania zapisanego na płycie CD (nagranie zamieszczono również na platformie Spotify oraz YouTube) oraz opisu dzieła.

Promotorem pracy jest prof. dr hab. Bogusław Rottermund.

Utwory zarejestrowane na płycie CD to:

1. S. Rachmaninov- Suita na dwa fortepiany Fantaisie – Tableaux op. 5
 - Barcarolle. Allegretto
 - La nuit...l'amour. Adagio sostenuto
 - Les larmes. Largo di molto
 - Pâques. Allegro maestoso
2. S. Rachmaninov- Suita na dwa fortepiany op. 17
 - Introduction. Alla marcia
 - Valse. Presto
 - Romance. Andantino
 - Tarantelle. Presto

Wykonawcami utworów są:

Marianna Shirinyan- I fortepian

Dominik Wizjan – II fortepian – doktorant

Nagrania dokonano: 19, 20, 22. 02. 2021 r. w Sali Koncertowej Det Kongelige Danske Musikkonservatorium w Kopenhadze na fortepianach marki Steinway & Sons (modele D).

Reżyseria dźwięku: Federico Mattioli/Marco Pomelli

Wydawca: Orchid Classics/ORC100191?20. 05. 2022.

Opis dzieła, będący integralną częścią pracy doktorskiej opatrzony został pięknym cytatem:

”Dwie dusze, ale jedna myśl, dwa serca bijące jak jedno”. (Franz Joseph von Munch-Bellinghausen)

Jakże istotnym elementem jest jedność w muzyce kameralnej, właściwe odczytanie myśli osoby towarzyszącej w odpowiednim momencie, wspólne rozumienie i kreowanie dzieła. Serca muzyków biją w tym samym czasie ale nie zawsze w tym samym tempie co sprawia, że słuchacz odbiera muzykę której słucha w sposób naturalny i harmonijny.

Słuchając obu Suit S. Rachmaninowa nagranych przez pianistów słyszalna jest zawarta w temacie pracy idea współtworzenia interpretacji w duecie fortepianowym. Pianiści kreują oba dzieła w sposób bardzo naturalny, wykazując profesjonalne podejście warsztatowe do wykonywanych utworów.

Pierwszym utworem zarejestrowanym na płycie jest S. Rachmaninov- Suita na dwa fortepiany Fantaisie – Tableaux op. 5

I część - Barkarola

Barkarola wykonana bardzo subtelnie i dyskretnie. Muzycy prowadzą narrację w sposób wysublimowany, malując refleksyjny obraz wieczoru i odgłosów wody pluskającej pod wiosłami łagodnie płynącej gondoli. Aby w pełni delectować się płynną narracją przeszkadza mi czterotaktowe prowadzenie frazy. Czasami chciałoby się „popłynąć dalej” i wyśpiewać dłuższą frazę. Zabrakło mi również czytelniejszego dialogu między ręką lewą w partii 2 fortepianu a melodią w partii fortepianu pierwszego. Myślę, że dodałoby to tej części kolorytu i większej spójności.

II część - La nuit...l'amour

Pianiści bardzo starannie realizują założenia wykonawcze kompozytora. Delikatnie prowadzą narrację nakreślając intymny charakter ze śpiewającym słowikiem i lekkim szelestem wiatru w tle. Należy również docenić dużą dbałość o precyzyjną realizację zapisu nutowego. Podobnie jak w części pierwszej krótka fraza, w tym przypadku prowadzona dwutaktowo, wyhamowuje narrację i powoduje wstrzymywanie przebiegu melodii. Dodatkowo wstrzymywanie akordów na końcówkach frazy tak zwane „zatyczki” utrudniają mi odbiór płynnej gry. Oczywiście moje wrażenia mogą być subiektywne. Na pozytywną uwagę zasługuje dobre rozplanowanie dynamiki w końcowej fazie utworu. Po krótkiej ale bardzo mocnej kulminacji w dynamice *fff* artyści stopniowo wyciszają i wygaszają część, zostawiając słuchacza w ciepłym i intymnym nastroju z wybrzmiewającymi motywami odgłosów natury: śpiewu słowika, szumu wiatru, bicia serca.

III część - Les larmes

Część bardzo trudna wykonawczo. Nasycenie emocjonalne wymaga od wykonawców niesamowitej dojrzałości i głębokiego wnętrza. Pianiści starają się bardzo precyzyjnie realizować zamysł kompozytora, jednak nie przekonują mnie w swoich emocjach. *Zdroje, strugi ludzkich łez*, nie do końca zostały odzwierciedlone. Już sam początek poprzez zachwianie rytmiczne powoduje, że nie ma w nim głębi. W tej części nie udało mi się doszukać charakteru żalobnego i wspominanego w opisie dzieła motywu dzwonów. W taktach 37- 44 w partii 2 fortepianu mało czytelna lewa ręka sprawia, że przestrzeń (nie tylko dźwiękowa ale również emocjonalna), która mogłaby powstać zawęża się. W samej końcówce udało się pianistom wprowadzić element żalobny. Ciekawie i przejmująco wykonane zostały przez Pana Wizjana zwłaszcza arpeggiowe akordy, które pomimo długich wartości i wolnego tempa tworzą długą, „gadającą” frazę. Pianista bardzo wyraziście podkreśla napięcia harmoniczne a następnie miękko i spokojnie rozładowuje je wykonując kolejny arpeggio. Odczuwa się rozluźnienie, odprężenie i pogodzenie się z przemijającym czasem.

IV część – Pâques

Część o bardzo uroczystym i świątecznym nastroju. Nie udało się uniknąć błędów rytmicznych. W taktach 6-8 w partii 2 fortepianu całonutowe wartości są znacznie wydłużone.

Motyw bijących dzwonów kościelnych podczas celebrowania święta Wielkiej Nocy. Pianiści grają bardzo wyrównanym brzmieniem, utrzymując napięcie prze całą część. Należy docenić

obu wykonawców gdyż bardzo umiejętnie uchwycili doniosły charakter Świąta. Fragment poematu Aleksieja Chomiakowa poprzedzający IV część Suity został w pełni odzwierciedlony ...*całe powietrze drżało od brzmienia...*

Bardzo żałuję, że nie mogę wysłuchać tej części na żywo. Nagranie nie odzwierciedla w pełni możliwości akustycznych i prawdziwych emocji.

Jako drugi utwór Pan Wizjan przedstawia Suitę na dwa fortepiany op. 17 Sergiusza Rachmaninowa.

Dużą uwagę zwraca zmiana barwy instrumentów. Ciekawa jestem czy jest to celowy zabieg czy nieuwaga reżysera. Brzmienie fortepianów w przeciwieństwie do metalicznego brzmienia w pierwszym utworze, jest cieplejsze i bardziej nasycone.

I część – Introduction

Część jak przedstawia w części opisowej dzieła Pan Wizjan – o optymistycznym i triumfalnym charakterze, z sugestią kompozytora – alla marcia. Wykonawcy nadają tej części optymistyczny charakter i grają ją w dość szybkim tempie. Kompozytor wskazał jednak na charakter marsza. Zbyt szybkie tempo przyczynia się do utraty marszowego charakteru i zaburza pulsację na samym początku. Utwór zaczyna się pauzą jednak pianiści prowadzą frazę od pierwszego akordu, co zmienia to trochę jej sens i powoduje, że myśl jest lekko nadszarpnięta. Pianiści wyrównują narrację w dalszym odcinku tej części. Całość *Introdukcji* wykonana jest z dużą precyzją techniczną. Muzycy bardzo starannie współpracują ze sobą realizując wszystkie sugestie kompozytora. Moim zdaniem, nie udało się jednak uchwycić przestrzeni w tej części. Większe zróżnicowanie kolorystyczne rejestrów w poszczególnych warstwach melodycznych mogłoby dać bardziej zadowalający efekt. Pokusiłabym się jeszcze o podkreślenie basu w 2 fortepianie na tle brzęących górnych składników akordów w fortepianie pierwszym. W środkowej części *staccato e leggiero* artyści bardzo ciekawie prowadzą dialog. Wymiana myśli następuje z wyczuciem czasu i dużym zrozumieniem. Słysząc swobodną grę każdego z osobna a końcowy efekt sprawia, że współtworzą razem harmonijną narrację i realizują wspólną myśl.

II część - Valse

Części tej wysłuchałam z ogromną przyjemnością. Zagrana z niezwykłą lekkością i swobodą. Artyści z wielkim kunsztem i wirtuozerią prowadzą narrację i bawią się dźwiękami. Wyrazista

artykulacja dodaje lekkości i przejrzystości. Środkową część o charakterze kantylenowym pianiści wykonują z dużym zaangażowaniem emocjonalnym, operując czasem i swobodą w wyrażaniu myśli. Precyzyjne zgranie i rozumienie sensu trzech zróżnicowanych tematów, układa się ostatecznie w spójną całość. Zmieniającą się harmonię tak istotną w kształtowaniu napięć i budowaniu formy utworu, muzycy interpretują w sposób bardzo naturalny i czytelny. W kontekście całej Suity op. 17 S. Rachmaninowa, odbieram tę część jako ogniwo kulminacyjne całego dzieła.

III część - Romance

Wolna część o gęstej fakturze, zagrana w sposób nie pozbawiony emocji i nasyciona intensywnym brzmieniem. Drobne wartości szesnastkowe od samego początku bardzo delikatnie przenikają między partiami obu fortepianów. Pianiści grają w sposób bardzo spójny, stwarzając wrażenie jakby grali na jednym instrumencie. Pan Dominik Wizjan bardzo czytelnie, w sposób zdecydowany a jednocześnie z dużą uwagą i czujnością przejmując od Partnerki prowadzenie narracji, często ją ożywiając i dodając blasku. Zdarzają się „zatyczki” opóźniające i powodujące wstrzymanie się przed zagranie długiej nuty. Nie zawsze jest to zabieg stosowny, często zaburza narrację i zbyt wcześnie rozładowuje napięcie nie doprowadzając do punktu kulminacyjnego frazy czy motywu. Jednak ogólna dbałość o estetykę brzmienia i jednomyślność w tworzeniu interpretacji rekompensuje drobne niedociągnięcia. Całość nastraja słuchacza pozytywnie i przywołuje piękne myśli.

IV część - Tarantelle

Niezwykłe temperamentne i wirtuozowskie wykonanie ostatniej części Suity op. 17 S. Rachmaninowa sprawia, że cała płyta zamyka się bardzo efektownie. Wykonawcy wspaniale oddają charakter tarantelli i prezentują swoje umiejętności techniczne. Nienaganne wręcz zgranie i zrozumienie obu Artystów powoduje, że część ta pomimo trudnych i bardzo wymagających partii obu fortepianów staje się lekka i przyjemna w odbiorze, wymuszając uśmiech na twarzy. Pianiści utrzymali charakterystyczne dla tego tańca szybkie tempo, a dynamiczne pulsujące rytmy odegrali niezwykle precyzyjnie ze szczególną dbałością i troską o artykulację, zachęcając tym samym słuchacza do tańca i zabawy.

Podsumowując dzieło artystyczne stwierdzam, że Pan Dominik Wizjan wraz z Panią Marianną Shirinyan dali poznać się jako wykonawcy, którzy świadomie posługują się warsztatem pianistycznym. Na szczególne uznanie zasługuje znakomita współpraca obu Pianistów. Jest ona

słyszalna zarówno w skomplikowanych strukturach rytmicznych jak i przeplatających się motywach melodycznych. Nagranie cechuje umiejętne, wspólne kształtowanie myśli muzycznej oraz współtworzenie interpretacji dzieła. W moim odczuciu Pianiści są bardzo doświadczonymi kameralistami. Podkreślić również należy bogaty dorobek artystyczny Pana Dominika Wizjana oraz bardzo szeroki repertuar zarówno solowy jak i kameralny.

Pomimo drobnych uwag, interpretację obu Suit S. Rachmaninowa uważam za udaną i ciekawą.

Opis dzieła jest dopełnienie dzieła artystycznego i stanowi drugą częścią pracy doktorskiej. Składa się ze wstępu, dwóch rozdziałów oraz zakończenia. Część ta zawiera analizę formalną z uwagami wykonawczymi dotyczącą obu utworów: Suity na dwa fortepiany Fantaisie – Tableaux op. 5 oraz Suita na dwa fortepiany op. 17 Sergiusza Rachmaninowa. Oba rozdziały zawierają po 4 podrozdziały każdy. Autor w swej pracy korzystał ze źródeł polskojęzycznych i angielskojęzycznych. W swoich rozważaniach bardzo starannie i wnikliwie analizuje poszczególne części obu kompozycji wzbogacając swoje przemyślenia wykonawcze aż 64 przykładami nutowymi. Porównując oba dzieła kameralne przybliża potencjalnemu wykonawcy swoje spostrzenia i proponuje rozwiązania interpretacyjne. Podejmuje próbę badawczą nad zjawiskiem współtworzenia dzieła muzycznego w duecie fortepianowym. Ciekawym pomysłem jest ujęcie w tabelarycznej formie charakterystycznych elementów Suity op. 5 i Suity op. 17.

Pomimo dogłębnej analizy obu kompozycji czuję pewien niedosyt i skupienie mniejszej uwagi stricte na zespole kameralnym jakim jest duet fortepianowy. W ostateczności podjęta próba badawcza została zrealizowana w przedstawionym dziele artystycznym.

Całość opisu dzieła artystycznego zamyka zakończenie,

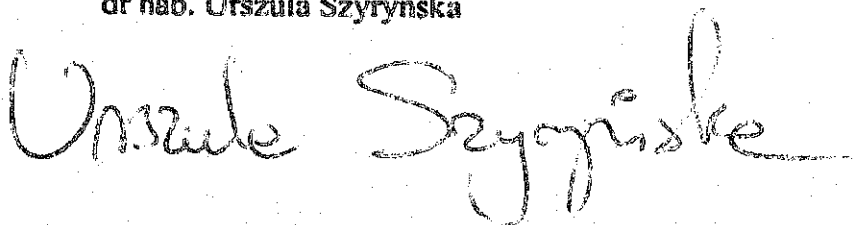
KONKLUZJA

Po gruntownym zapoznaniu się z pracą doktorską mgra Dominika Wizjana pt.: "Urzeczywistnienie idei współtworzenia interpretacji w duecie fortepianowym na przykładzie Fantaisie - Tableaux op. 5 oraz Suity op. 17 Sergiusza Rachmaninowa", składającą się z dzieła artystycznego w postaci nagrania zapisanego na płycie CD oraz opisu dzieła, w świetle powyższych uwag oceniam POZYTYWNIE. Stwierdzam, że zaprezentowane zarówno dzieło artystyczne jak również jego opis przedstawia Pana Wizjana jako w pełni ukształtowanego

artystę. Tym samym spełnił On wszystkie wymagania ustawowe stawiane pracom doktorskim. Wykazał się wiedzą i kompetencjami wykonawczymi w zakresie swojej dyscypliny, spełniając wymagania art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku.

Pracę doktorską Pana mgra Dominika Wizjana przyjmuję.

dr hab. Urszula Szyryńska

A handwritten signature in black ink, reading "Urszula Szyryńska". The signature is written in a cursive, flowing style with a long horizontal stroke at the end.